

Wydział Strategii i Analiz
Urząd Miasta Łodzi

Sytuacja
społeczno-ekonomiczna
w Łodzi
I – III kwartał 2003 roku

Łódź

❖ Styczeń 2004 ❖

Spis Treści

1.Łódź na tle województwa	str 3
2.Rynek pracy	str 5
3.Wynagrodzenia	str 10
4.Przemysł	str 12
5.Budownictwo	str 15
6.Budownictwo mieszkaniowe	str 17
7.Handel	str 20
8.Sytuacja finansowa przedsiębiorstw	str 22
9.Zmiany w liczbie ludności w aglomeracjach i wybranych powiatach w kraju.....	str 25
10. Baza noclegowa.....	str 30
Spis tablic.....	str 32

1. ŁÓDŹ NA TLE WOJEWÓDZTWA

Na podstawie ostatnich danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, Łódź liczy obecnie 780,8¹ tys. mieszkańców, a województwo łódzkie 2600,1 tys. Nadal zmniejsza się liczba ludności Łodzi i regionu. Przyrost naturalny w Łodzi po trzech kwartałach 2003 r. był ujemny i wyniósł minus 894 osoby.

W okresie trzech kwartałów 2003 r. w Łodzi i w województwie wystąpiły pewne symptomy zwiększonej aktywności gospodarczej. Nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej, który w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. wyniósł w województwie łódzkim 3,5%, natomiast w Łodzi 3,2%. Poprawiły się warunki ekonomiczne dla funkcjonowania wielu przedsiębiorstw, które dzięki łatwiejszemu dostępowi do kapitału zaczęły poprawiać swoją konkurencyjność i odzyskiwać płynność finansową (tabela 1).

Ograniczenie kosztów pracy oraz kontynuacja procesów restrukturyzacyjnych w dużych przedsiębiorstwach państwowych a także napływ na rynek pracy kolejnych roczników wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych były głównymi przyczynami spadku przeciętnego zatrudnienia oraz przyczyniły się do utrzymania stopy bezrobocia na wysokim poziomie. W okresie trzech kwartałów 2003 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw spadło w województwie łódzkim o 4,1%, a w Łodzi o 2,3%. W porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. obniżyła się także liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni, ale tylko o 1,8 % w województwie łódzkim i o 1,6% w Łodzi.

W okresie styczeń – wrzesień 2003 r. nastąpiło formalne powstrzymanie trendów recesyjnych w budownictwie mieszkaniowym. W województwie łódzkim oddano do użytku trzykrotnie więcej mieszkań niż rok wcześniej, a w Łodzi o 14% więcej. Powodem tak znaczących zmian w budownictwie mieszkaniowym w regionie były perspektywy zmian w prawie budowlanym dotyczące bardziej restrykcyjnych przepisów w zakresie zasiedlania nowych inwestycji. Nie bez znaczenia była tutaj planowana w 2004 r. likwidacja ulg podatkowych oraz wzrost podatku VAT.

---

¹ Dane dotyczące liczby ludności w Łodzi i woj. łódzkim oraz przyrostu naturalnego pochodzą z GUS-u – stan na 30.IX.2003 r.

Tab.1 Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno – gospodarczej w Łodzi i województwie łódzkim.

WYSZCZEGÓLNIENIE a – województwo b – Łódź	I - IX 2002 r.	I - IX 2003 r.
Ludność w tys. ¹ .....a	2610,5	2600,1
.....b	787,5	780,8
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w tys. ¹ .....a	230,8	239,0
.....b	88,6	91,5
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ogółem w tys. ² .....a	294,1	282,3
.....b	112,8	110,3
Bezrobotni zarejestrowani w tys. ¹ .....a	228,2	224,3
.....b	64,3	63,3
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ogółem w zł. ² .....a	1867	1909
.....b	1970	2014
Produkcja sprzedana przemysłu ogółem w mln zł. ² .....a	20358,6	21642,7
.....b	5343,8	6291,4
Mieszkania oddane do użytku.....a	2252	6607
.....b	906	1033

¹ Stan w końcu okresu - dane dotyczące liczby ludności pochodzą z GUS-u

² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

Źródło: Sytuacja społeczno – gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 113/114;
Urząd Statystyczny w Łodzi

Rosnąca konkurencja na rynku pracy oraz utrzymująca się na niskim poziomie inflacja hamowały wzrost wynagrodzeń. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w Łodzi o 2,2%.

Utrzymanie się dobrej koniunktury gospodarczej i korzystnej sytuacji na rynku lokalnym pozwoliło na osiągnięcie zadowalających wyników w produkcji sprzedanej przemysłu i potwierdziło zwiększoną aktywność gospodarczą łódzkich firm. W trzech kwartałach 2003 r. w regionie produkcja sprzedana przemysłu wzrosła o 6,3%, natomiast w Łodzi aż o 17,7% w stosunku do analogicznego okresu 2002 r.

2. RYNEK PRACY

2.1 Struktura zatrudnienia²

Sytuacja na łódzkim rynku pracy w okresie trzech kwartałów 2003 r. nadal była bardzo trudna. Przeciętne zatrudnienie³ w sektorze przedsiębiorstw wykazywało tendencję zniżkową. W okresie styczeń - wrzesień wynosiło 110,3 tys. osób i było o 2,2% niższe niż w analogicznym okresie 2002 r. We wrześniu 2003 r. wyniosło ono 108,5 tys. osób. W porównaniu z wrześniem poprzedniego roku jego poziom obniżył się o 1,2%, przy czym w sektorze publicznym zatrudnienie spadło o 6,0%, a w prywatnym nie zmieniło się. Najgłębszy spadek zatrudnienia miał miejsce w budownictwie (o 14,5%) oraz transporcie, gospodarce magazynowej i łączności (o 11,5%).

W sektorze przedsiębiorstw wzrost przeciętnego zatrudnienia zanotowano w sekcji obsługi nieruchomości i firm, nauki (o 4,0%) oraz niewielki w przemyśle (o 1,2%).

Liczba pracujących⁴ w sektorze przedsiębiorstw łódzkich we wrześniu 2003 r. wyniosła 112,4 tys. osób i była o 0,8% niższa niż rok wcześniej. Ponad połowa spośród ogółu pracujących związana była z przemysłem, w którym zaobserwowano niewielki wzrost ich liczby (o 0,9%). Największy wzrost liczby pracujących wystąpił w sekcji: obsługa nieruchomości i firm; nauka (o 6,5% - tabela 2).

Tab.2 Pracujący i przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Łodzi.

Wyszczególnienie	Wrzesień 2002 r.		Wrzesień 2003 r.			
	Pracujący w tys.	Przeciętne zatrudnienie w tys.	Pracujący		Przeciętne zatrudnienie	
			w tys.	IX 2002=100	w tys.	IX 2002=100
Sektor przedsiębiorstw.....	113,2	109,8	112,4	99,2	108,5	98,8
W tym:						
Przemysł.....	56,7	55,4	57,2	100,9	56,1	101,2
Budownictwo.....	8,0	7,9	6,9	86,4	6,8	85,5
Handel i naprawy.....	22,1	21,1	22,0	99,9	20,9	99,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność.....	8,0	7,9	7,1	87,9	7,0	88,5
Obsługa nieruchomości i firm; nauka.....	12,7	12,3	13,6	106,5	12,8	104,0

Źródło: Sytuacja społeczno –gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2002/2003 r.- str. 22/24

² Prezentowane dane odnoszą się do firm, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

³ Przeciętne zatrudnienie – obejmuje osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

⁴ Dane o pracujących obejmują osoby pełnozatrudnione i niepełnozatrudnione w głównym miejscu pracy

Największy spadek liczby pracujących wystąpił natomiast w sekcji: budownictwo (o 13,6%) oraz w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności (o 12,1%).

2.2 Bezrobocie

Sytuacja na lokalnym rynku pracy była nadal bardzo trudna. Wciąż utrzymywała się bardzo wysoka liczba osób zarejestrowanych w łódzkich urzędach pracy, aczkolwiek wystąpiły pewne oznaki poprawy sytuacji, spowodowane ożywieniem koniunktury gospodarczej. W końcu września 2003 r. liczba osób zarejestrowanych wynosiła 63,3 tys. i była o 1,5% niższa niż rok wcześniej (tabela 3).

We wrześniu 2003 r. zarejestrowano 5329 nowych bezrobotnych. Jednocześnie z ewidencji wyłączono 7395 osób (z tego 37,6% z powodu podjęcia pracy). Jedną z grup wyłączoną z rejestru bezrobotnych stanowili absolwenci szkół ponadpodstawowych, rozpoczynający szkolenie lub staż u pracodawcy. W końcu września 2003 roku grupa ta liczyła 1358 osób, wobec 1837 przed rokiem. Należy dodać, iż bezrobotni ci nie mają jednak pewności stałego zatrudnienia, a ich skład ulegał dużej rotacji między innymi w związku z liberalizacją kodeksu pracy (ułatwiony sposób rozwiązywania stosunku pracy ze stażystami).

Tab.3 Bezrobotni zarejestrowani w Łodzi i oferty pracy.

Wyszczególnienie	30.IX.	30.IX.
	2002 r.	2003 r.
	w tys.	
Bezrobotni ogółem.....	64279	63323
w tym:		
kobiety.....	32907	31477
bez prawa do zasiłku.....	49826	51577
absolwenci szkół ponadpodstawowych.....	1837	1358
Bezrobotni nowozarejestrowani	4690	5329
Bezrobotni wyrejestrowani.....	4777	7395
w tym:		
z tytułu podjęcia pracy.....	2969	2787
Oferty pracy.....	1028	1125

Źródło: Sytuacja społeczno –gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 51

W końcu września 2003 r. liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 31,4 tys. i była niższa o 4,4% niż rok wcześniej. Jednocześnie ich udział wśród pozostających bez pracy sięgał 49,7% i obniżył się w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 pkt. procentowego.

Powiększyła się natomiast skala wielu negatywnych zjawisk towarzyszących wysokiemu bezrobociu w Łodzi. Wynika to z długotrwałego (ponad 1 rok) i bezskutecznego poszukiwania pracy oraz utraty prawa do zasiłku. W końcu września 2003 r. udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku sięgnął już 81,4% (przed rokiem 77,5%). Prawa tego nie miało 51,5 tys. osób (o 1751 osób więcej niż przed rokiem).

Do urzędów pracy we wrześniu 2003 r. zgłoszono 1125 ofert pracy, w tym 2,8% dla osób niepełnosprawnych, natomiast rok wcześniej tych ofert było 1028, w tym 8,1% dla niepełnosprawnych.

Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 15,5 tys. osób (24,5%). Najmniej legitymowało się dyplomami wyższych uczelni – 3,6 tys. osób (5,8% - tabela 4).

Zmniejszył się udział najmłodszych bezrobotnych (w wieku do 24 lat), który w końcu września 2003 r. wyniósł 16,4% wobec 19,0% przed rokiem. Z punktu widzenia wieku największą liczebnie grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 45-54 lata – 19,4 tys. (30,7%), a najmniejszą 55 lat i więcej – 3,8 tys. (6,0% bezrobotnych).

Tab.4 Bezrobotni według wieku i poziomu wykształcenia.

Wyszczególnienie	30. IX 2002 r.	30. IX. 2003 r.
Bezrobotni w wieku:		
Ogółem.....	64279	63323
24 lata i mniej.....	12273	10395
25-34.....	15320	15597
35-44.....	14886	14080
45-54.....	18603	19444
55 lat i więcej.....	3191	3807
w tym z wykształceniem:		
wyższym.....	4086	3679
średnim zawodowym.....	13612	12750
średnim ogólnokształcącym...	6210	6046
zasadniczym zawodowym.....	15569	15521

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 51

Uwzględniając staż pracy, najliczniejszą grupą bezrobotnych w końcu września 2003 r. były osoby które pracowały krócej niż 1 rok (21,6%). Najmniejszą zaś ze stażem pracy 30 lat i więcej (1,8%), które w większości wypadków nabywają uprawnienia emerytalne.

W grupach stażowych poniżej 1 roku oraz 20-30 lat i bez stażu nastąpił spadek liczby bezrobotnych w porównaniu z sytuacją jaka miała miejsce w końcu września 2002 r. (tabela 5).

Tab.5 Bezrobotni według stażu pracy.

Wyszczególnienie	Według stażu pracy w latach						
	poniżej 1 roku	1- 5	5-10	10-20	20-30	30 i więcej	bez stażu
30. IX. 2002 r.	13769	6870	9641	11416	11742	1006	9835
30. IX. 2003 r.	13713	6893	9801	11498	11664	1136	8618

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi- I – III kwartał 2003 r. str. 51.

W porównaniu do innych dużych miast Polski sytuacja na łódzkim rynku pracy jest nadal bardzo niekorzystna. Co prawda w końcu września 2003 r. odnotowano w Łodzi spadek liczby bezrobotnych w stosunku do okresu sprzed roku, to jednak jest ona nadal największa spośród wszystkich dużych miast Polski (tabela 6).

Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy obniżyła się w ciągu ostatniego roku we wszystkich dużych miastach, co teoretycznie oznacza większe szanse na znalezienie zatrudnienia. Największa poprawa w tym zakresie wystąpiła w Poznaniu, a najgorzej było w Warszawie i w Łodzi.

Tab.6 Bezrobocie w Łodzi na tle dużych miast.

Wyszczególnienie	Rok	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
Zarejestrowani bezrobotni w tys.	I – IX 2002	67,0	64,3	30,1	20,6	33,7
	I – IX 2003	62,5	63,3	30,3	22,2	36,8
Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy	I – IX 2002	112	63	89	148	65
	I – IX 2003	109	56	33	37	36
Stopa bezrobocia w %	I – IX 2002	6,4	18,5	8,3	6,7	11,6
	I – IX 2003	6,1	18,5	8,5	7,1	12,8

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza – 2002 r. - str. 120/121

Sytuacja społeczno-gospodarcza – I – III kwartał 2003 r. - str. 119/120

Stopa bezrobocia w końcu września 2003 r. wynosiła w Łodzi 18,5% i była na tym samym poziomie co przed rokiem. Tym samym nadal jest ona najwyższa na tle innych dużych miast. We Wrocławiu, drugim pod względem wysokości stopy bezrobocia, była ona o ponad 5 punktów procentowych niższa niż w Łodzi. W innych dużych miastach Polski jej wartość nie przekroczyła 8,5%.

Głównymi powodami złej sytuacji na rynku pracy w Łodzi była bardzo duża liczba osób młodych wchodzących na rynek pracy oraz konieczność kontynuowania restrukturyzacji przedsiębiorstw, a także dalsze ograniczanie kosztów osobowych przez pracodawców. Nieznaczny spadek liczby osób bezrobotnych, który ostatnio nastąpił może być pewnym symptomem ożywienia gospodarczego, występującego nie tylko w Łodzi, ale i w całym regionie. Choć spadek liczby bezrobotnych mógł mieć charakter przejściowy, to obserwowane gospodarcze oznaki ożywienia stwarzają szansę na pewne utrwalenie się tej tendencji w kolejnych miesiącach.

3. WYNAGRODZENIA

W okresie trzech kwartałów 2003 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w Łodzi wyniosło 2014 zł. W porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. oznacza to wzrost o 2,2%, największy spośród dużych miast. Pomimo tego poziom wynagrodzeń w Łodzi w porównaniu do innych dużych miast kraju jest nadal najniższy (tabela 7).

Najwyższe wynagrodzenie w okresie trzech kwartałów 2003 r. odnotowano w Warszawie, ale wzrosło ono w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. tylko o 0,1%. Natomiast w Krakowie i we Wrocławiu obniżyło się w tym okresie odpowiednio o 1,4% i 1,1%.

Wynagrodzenie w Łodzi w porównaniu do Warszawy było niższe o 36,9%, natomiast w stosunku do najbardziej zbliżonego Krakowa, o 8,3%.

Tab.7 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł. w dużych miastach

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
I – IX 2002 r.	3184	1970	2224	2397	2229
I – IX 2003 r.	3188	2014	2195	2498	2205

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – 2002 r.- str. 122/123
Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 122/120

Najwyższy wzrost płac w okresie trzech kwartałów 2003 r. wystąpił w sekcji budownictwo (o 4,7%), natomiast ich spadek odnotowano jedynie w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność (o 1,9% - tabela 8).

Tab. 8 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg sekcji – I – III kwartał 2002/2003 r.

Wyszczególnienie	Styczeń – Wrzesień		
	2002r.	2003 r.	I -IX 2002=100
	w zł.		
Sektor przedsiębiorstw ogółem.....	1970	2014	102,2
w tym:			
przemysł	1944	1999	102,8
budownictwo	1935	2026	104,7
handel i naprawy	1982	2048	103,3
transport, gospodarka magazynowa i łączność.....	2487	2441	98,1
obsługa nieruchomości i firm; nauka	1899	1903	100,2

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2002/2003 r.- str. 16/17.

Nadal wyższe zarobki otrzymywali pracownicy zatrudnieni w sektorze publicznym. Przeciętna płaca brutto we wrześniu 2003 r. w sektorze publicznym wyniosła 2391 zł i była wyższa o 3,1% niż przed rokiem, w sektorze prywatnym natomiast – 1967 zł i wzrosła o 2,0%. Duża podaż siły roboczej na lokalnym rynku a przez to jej niska cena oraz wysokie koszty pracy ponoszone przez pracodawców wpłynęły zapewne na niższy poziom wynagrodzeń w sektorze prywatnym.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zysku) w sektorze przedsiębiorstw łódzkich we wrześniu 2003 r. wyniosło 2052 zł i wzrosło o 2,0% w porównaniu do września 2002 r. Przemysł był sekcją, w której wynagrodzenie we wrześniu 2003 r. wzrosło najbardziej. Natomiast w sekcjach budownictwo oraz obsługa nieruchomości i firm; nauka we wrześniu 2003 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie obniżyło się i wyniosło odpowiednio 1,3% oraz 0,7% mniej niż przed rokiem (tabela 9).

Tab. 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według sekcji we wrześniu.

Wyszczególnienie	Wrzesień		
	2002 r.	2003 r.	IX 2002=100
	w zł.		
Sektor przedsiębiorstw ogółem.....	2010	2052	102,0
w tym:			
przemysł	1968	2041	103,7
budownictwo	2207	2178	98,7
handel i naprawy	1986	2046	103,0
transport, gospodarka magazynowa i łączność	2535	2559	100,9
obsługa nieruchomości i firm; nauka	1926	1912	99,3

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2002/2003 r.- str. 16/17.

Wzrost płac uzależniony był od niskiego poziomu inflacji oraz wysokiej podaży na rynku pracy. Czynniki te nie skłaniały pracodawców do zmiany poziomu wynagrodzeń, aczkolwiek odnotowano niewielki wzrost w kilku sekcjach sektora przedsiębiorstw. Przewiduje się, że wobec niewielkiego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w kolejnym kwartale roku nastąpi jednak realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw łódzkich.

4. PRZEMYSŁ ⁵

W okresie trzech kwartałów 2003 r. zarejestrowano w Łodzi ożywienie w produkcji przemysłowej. Produkcja sprzedana⁶ łódzkich przedsiębiorstw przemysłowych we wrześniu 2003 r. wynosiła 737,4 mln zł, co stanowiło 60,1% przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług. W analogicznym okresie roku poprzedniego produkcja sprzedana przedsiębiorstw wynosiła 631,2 mln zł. Oznacza to 16,8% wzrost w stosunku do września 2002 roku i utrwalenie przełamania się trendów recesyjnych, jakie występowały w przemyśle jeszcze do I półrocza 2002.

Produkcja sprzedana łódzkich przedsiębiorstw przemysłowych skupionych w sektorze publicznym stanowiła tylko 24,1% ogółu. Sytuacja taka świadczy o redukcji rozmiarów łódzkiego przemysłu państwowego w procesach prywatyzacyjnych oraz prowadzonych postępowaniach upadłościowych i likwidacyjnych dużych przedsiębiorstw państwowych.

W okresie trzech kwartałów 2003 r. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług przemysłu wyniosły 6291,4 mln zł, i były większe o 17,7% niż rok wcześniej, stanowiąc 71,7% łącznych przychodów sektora przedsiębiorstw łódzkich (tabela 10).

Tab. 10 Produkcja sprzedana przemysłu.

WYSZCZEGÓLNIENIE	I - IX 2002 r.	I - IX 2003 r.	I - IX 2002 =100
	w mln zł.		
Ogółem	5343,8	6291,4	117,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę...	1215,4	1296,5	106,6
Przetwórstwo przemysłowe	4114,4	4980,1	121,0
w tym:			
Produkcja art. spożyw. i napojów	694,8	806,1	116,0
Włókiennictwo	987,6	1105,9	111,9
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	419,3	768,7	183,3
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	61,0	51,9	85,0

Źródło: Sytuacja. społeczno – gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2002/2003 r. – str.55/57

⁵ Prezentowane dane odnoszą się do firm, które zatrudniają powyżej 9 osób.

⁶ Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gosp. zaliczanych do sekcji „Górnictwo i kopalnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę”

Największy wzrost wartości produkcji sprzedanej przemysłu w trzech kwartałach 2003 r. odnotowały przedsiębiorstwa z działu przetwórstwo przemysłowe, sekcja: produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich (w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. wzrost o 83,3%), a następnie produkcja artykułów spożywczych i napojów (o 16,0%). Spadek wartości produkcji sprzedanej przemysłu wystąpił w sekcji produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich – o 15,0%.

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego była w okresie trzech kwartałów 2003 r. o 17,9% wyższa niż przed rokiem i wynosiła 110,7 tys. zł, przy czym w sektorze publicznym było to 124,8 tys. zł, a w sektorze prywatnym – 106,8 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w porównaniu z okresem trzech kwartałów 2002 r. spadło o 2,3%, w tym w przemyśle o 0,2%. Spadek ten dotyczył prawie wszystkich analizowanych branż oprócz produkcji odzieży i wyrobów futrzarskich, gdzie przeciętne zatrudnienie wzrosło o 14,5% (tabela 11).

Tab. 11 Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

WYSZCZEGÓLNIENIE	I - IX 2002r.	I - IX 2003r.
	w tys.	
Ogółem.....	112,7	110,2
w tym:		
Przemysł.....	56,9	56,8
w tym:		
<u>Przetwórstwo przemysłowe.....</u>	49,2	49,4
w tym:		
Produkcja art. spożywczych i napojów.....	5,2	4,9
Włókiennictwo.....	11,8	10,9
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich.....	10,3	11,8
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich.....	1,6	1,3
<u>Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.....</u>	7,3	7,1

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2002/2003 r. – str. 44/46

W trzech kwartałach 2003 r. produkcja sprzedana przemysłu w Łodzi wyniosła 6,3 mld zł i była o jedną czwartą niższa od wielkości uzyskanych przez Kraków, dwukrotnie niż w Poznaniu oraz sześciokrotnie niższa niż w Warszawie (tabela 12).

Tab.12 Produkcja sprzedana przemysłu w mln zł w dużych miastach

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
I – IX 2003 r.	40699,1	6291,4	8517,4	12774,4	5637,8

Zródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 57;
Urzędy Statystyczne w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu

Biorąc pod uwagę ogólne ożywienie gospodarcze oraz wzmożony popyt konsumpcyjny i inwestycyjny szacuje się iż w całym 2003 r. nastąpi wśród przedsiębiorstw łódzkich istotny wzrost produkcji sprzedanej przemysłu. Jego zmiany można szacować na 17-19%.

5. BUDOWNICTWO

Zwiększony popyt i ożywienie gospodarcze spowodowały pewne przełamanie tendencji recesyjnych panujących na lokalnym rynku w budownictwie. Wartość produkcji budowlanej w trzech kwartałach 2003 r. wyniosła 838,6 mln zł i była aż o 24,0% wyższa niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Obniżył się natomiast w porównaniu z 2002 rokiem o 8,2% przychód ze sprzedaży produkcji budowlano – montażowej. Stanowił on w tym okresie 53,9% całego przychodu przedsiębiorstw budowlanych (tabela 13).

Wynik taki wypracowały przede wszystkim firmy wykonujące wykończeniowe roboty budowlane oraz przygotowujące teren pod budowę

Tab.13 Wartość produkcji sprzedanej budownictwa.

Wyszczególnienie	I - IX 2002 r.	I – IX 2003 r.
	w mln zł.	
Ogółem.....	676,1	838,5
w tym sprzedaż produkcji budowlano –montażowej	491,7	451,7

Źródło: Sytuacja społeczno –gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2002/2003r.
-str. 58/60

W warunkach zmniejszającego się drastycznie zatrudnienia w budownictwie zwiększyła się wydajność pracy załóg budowlanych, ale wyłącznie w sektorze prywatnym. Wydajność pracy w tym sektorze mierzona wartością przychodu na 1 zatrudnionego była w okresie styczeń - wrzesień 2003 r. o 43,6% wyższa od uzyskanej w 2002 r. i wyniosła 119,5 tys. zł (w cenach bieżących). Wpływ na ogólny wzrost wydajności pracy w budownictwie miał wyłącznie sektor prywatny (wzrost o 43,9%) bowiem w sektorze publicznym nastąpił spadek tego wskaźnika o 12,4% Tendencja takiego różnicowania się wydajności pracy w obu sektorach budownictwa ma charakter trwały. Występuje od kilku lat.

Wydaje się, że bardzo niska wydajność sektora publicznego na lokalnym rynku świadczy o jego stopniowym zanikaniu (tabela 14).

Tab.14 Wydajność pracy w budownictwie.

Wyszczególnienie	I - IX 2002 r.	I - IX 2003 r.
	w tys. zł	
Wydajność pracy w budownictwie (przychód na 1 zatrudnionego).....	83,2	119,5
-sektor publiczny	40,4	35,4
-sektor prywatny	85,6	123,2

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2002/2003 r. – str. 33/35

W porównaniu z innymi dużymi miastami w okresie trzech kwartałów 2003 r. wartość produkcji budowlanej w Łodzi była najniższa i wyniosła 838,5 mln zł. Jest to wartość o ¼ niższa od tej jaką zanotowano we Wrocławiu i około 2,5-krotnie niższa niż w Krakowie i Poznaniu. Ogromna jest pod tym względem przewaga Warszawy nad Łodzią – ponad 13-krotna (tabela 15).

Tab.15 Produkcja sprzedana budownictwa w mln zł. w dużych miastach

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
I – IX 2003 r.	11436,1	838,5	1919,5	2240,2	1098,9

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 35;
Urzędy Statystyczne w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu

Fakt, iż w budownictwie lokalnym odnotowano wzrost wartości produkcji sprzedanej jest niespodzianką, aczkolwiek wzrost ten mógł częściowo wynikać z planowanych zmian w przepisach prawa budowlanego oraz zmian w podatku VAT.

Biorąc pod uwagę obecną sytuację ekonomiczną w Łodzi, nie przewiduje się w najbliższym czasie zdecydowanego ożywienia w budownictwie, jednak niektóre negatywne trendy zostały powstrzymane. Poziom wartości produkcji budowlano - montażowej może nie przekroczyć poziomu z roku poprzedniego, ale skala spadku będzie niższa.

6. BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W okresie styczeń-wrzesień 2003 r. oddano do użytku w Łodzi 1033 mieszkania, czyli o 14,0% więcej niż w analogicznym okresie 2002 r. Spółdzielnie mieszkaniowe zbudowały w tym okresie o 23,2% więcej mieszkań niż poprzednio, natomiast inwestorzy indywidualni aż o 109,3%. (tabela 16). Przedstawione dane wskazują na utrzymującą się dominację inwestorów prywatnych, których udział sięgnął już 80,4% (w okresie styczeń-wrzesień 2002 r. – 43,8%). W trzech kwartałach 2003 r. nie oddano do użytku ani jednego mieszkania przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem.

Wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku nie był wynikiem boomu budowlanego a raczej zapowiedzi wprowadzenia bardziej restrykcyjnych niż dotychczas przepisów dotyczących oddawania zakończonych inwestycji oraz warunków ich zasiedlania.

Tab.16 Mieszkania oddane do użytku według inwestorów.

Wyszczególnienie	Styczeń- Wrzesień 2002	Styczeń- Wrzesień 2003	I - IX 2002=100
	w liczbach bezwzględnych		
Ogółem.....	906	1033	114,0
w tym:			
spółdzielcze.....	86	106	123,2
indywidualne.....	397	831	209,3
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	279	-	-

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi I – III kwartał 2002/2003 r. – str. 18/19

W omawianym okresie oddano do użytku 13 mieszkań na 10 tys. mieszkańców. Przebiegająca powierzchnia użytkowa nowego mieszkania w analizowanym okresie wynosiła aż 156,8 m², podczas gdy w 2002 r. było to 113,8 m². W porównaniu z innymi dużymi miastami, łodzianie zarabiają najmniej, natomiast mieszkania oddawane do użytku charakteryzują się bardzo dużą powierzchnią. Sytuacja ta wskazuje na fakt, iż inwestorzy indywidualni przede wszystkim budują domy jednorodzinne i apartamenty, a nie mieszkania w budynkach wielorodzinnych.

Od początku 2003 r. na terenie Łodzi rozpoczęto budowę 401 mieszkań, w tym 240 w budynkach inwestorów indywidualnych i 33 w spółdzielniach mieszkaniowych.

W budownictwo mieszkaniowe wnosi również swój wkład Gmina Łódź, budując mieszkania komunalne przeznaczone na wynajem. W trzech kwartałach 2003 r. Miasto oddało do użytku 84 nowe lokale komunalne. Ich średnia powierzchnia wynosi 66 m² i są to przeważnie mieszkania 2 i 3 pokojowe z kuchnią. Lokale te charakteryzują się mniejszą powierzchnią, ponieważ przeznaczone są dla mniej zamożnych mieszkańców Łodzi.

Biorąc pod uwagę liczbę mieszkań oddanych do użytku według delegatur, najwięcej zbudowano na Bałutach (27,4% ogółu), Polesiu. (26,0%) i Widzewie (25,6%). Prawie połowa wszystkich nowowynbudowanych mieszkań spółdzielczych w Łodzi powstała na Polesiu (tabela 17).

Tab. 17 Mieszkania oddane do użytku według delegatur

Wyszczególnienie	Ogółem	Dzielnice				
		Bałuty	Górna	Polesie	Śródmieście	Widzew
Ogółem.....	1033	284	212	269	3	265
w tym:						
spółdzielcze.....	106	28	-	52	-	26
indywidualne.....	831	256	184	217	3	171
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	-	-	-	-	-	-

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2003 r. – str. 20.

Inwestorzy indywidualni najwięcej mieszkań wybudowali na Bałutach i Polesiu. Mimo pewnej poprawy sytuacji, w Łodzi w trzech kwartałach 2003 r. oddano do użytku mniej mieszkań niż w innych dużych miastach Polski. Najwięcej mieszkań oddano do użytku w Warszawie i we Wrocławiu.

Zdecydowanie pierwsze miejsce zajęła natomiast Łódź pod względem wielkości powierzchni użytkowej mieszkań. Powierzchnia ta była około dwukrotnie większa niż w Warszawie, Krakowie i Wrocławiu i o ok. 1/3 większa niż w Poznaniu (tabela 18).

Tabela 18 Mieszkania oddane do użytku w wielkich miastach

Wyszczególnienie	Rok	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
Mieszkania oddane do użytku	I – IX 2002	7551	908	2643	2045	2741
	I – IX 2003	9995	1033	2632	2018	3392
w tym spółdzielcze	I – IX 2002	3138	86	494	59	1276
	I – IX 2003	1734	106	354	22	387
Powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	I – IX 2002	71,0	113,9	66,3	79,6	63,6
	I – IX 2003	78,6	157,2	80,7	115,6	84,4

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza – 2002 r. - str. 122/123.

Sytuacja społeczno-gospodarcza – I – III kwartał 2003 r. - str. 120/121.

W przyszłości sytuacja na lokalnym rynku mieszkaniowym może ulec stabilizacji wraz z przyspieszeniem wzrostu gospodarczego i wyższych dochodów gospodarstw domowych niezbędnych do uzyskania kredytów mieszkaniowych. Poprawa koniunktury w budownictwie mieszkaniowym wymaga jednak pojawienia się oferty mieszkań dostępnych dla rodzin średniozarabiających, w tym zwłaszcza osób młodych.

7. HANDEL

Sprzedaż detaliczna⁷ w trzech kwartałach 2003 r. wyniosła 2,9 mld zł i była wyższa o 6,7% w porównaniu z analogicznym okresem 2002 roku.

W porównaniu z okresem styczeń - wrzesień 2002 r. zmieniły się branże odznaczające się znaczną poprawą sprzedaży. W okresie ostatniego roku znaczący wzrost sprzedaży, bo o 93,3% odnotowano w jednostkach prowadzących sprzedaż mebli, artykułów RTV i AGD. Jednak udział tych jednostek w ogólnej sprzedaży stanowił zaledwie 9,4%. Ponadto zaobserwowano poprawę w firmach zajmujących się handlem farmaceutykami i kosmetykami – o 24,4%, a udział tej branży w wartości całego handlu detalicznego wyniósł 18,9%.

W jednostkach hurtowych sprzedaż była wyższa w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 8,2% i wyniosła 7,4 mld złotych.

Sprzedaż zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe (detaliczne i hurtowe) i niehandlowe w Łodzi we wrześniu 2003 r. wyniosła 3,3 mld zł i była o 3,8% wyższa niż we wrześniu 2002 r. Największy wzrost tej sprzedaży zaobserwowano w firmach zajmujących się handlem pojazdami mechanicznymi – o 48,2% (17,1% ogółu wartości sprzedanej).

Przyczyną wzrostu sprzedaży detalicznej przy niskim wzroście wynagrodzeń łódzkich gospodarstw domowych mógł być łatwiejszy dostęp do pieniądza w formie oferowanych powszechnie pożyczek krótkoterminowych, jak również wzmożonego popytu na towary, których zakup uprawnia do skorzystania z systematycznie likwidowanych ulg podatkowych.

W okresie trzech kwartałów 2003 r. najniższą wielkość sprzedaży detalicznej spośród dużych miast odnotowano w Łodzi i we Wrocławiu. Wartość ta w Łodzi była prawie 15 - krotnie niższa niż w Warszawie (tabela 19).

Tab.19 Sprzedaż detaliczna w mln zł. w dużych miastach

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
I – IX 2003 r.	43020,2	2932,1	Brak danych	8301,8	3112,4

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 35;
Urzędy Statystyczne w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu.

⁷ Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywanych przez punkty sprzedaży detalicznej oraz inne punkty sprzedaży, w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców

W przyszłości można spodziewać się wzrostu wielkości sprzedaży na lokalnym rynku, spowodowanego między innymi pewnym wzrostem popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego oraz perspektywą zmian w systemie podatkowym i wzrostem cen podstawowych artykułów żywnościowych i użytkowych po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

8. SYTUACJA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTW

Przychody z całokształtu działalności⁸ przedsiębiorstw w okresie styczeń – wrzesień 2003 roku wyniosły 14,3 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. oznacza wzrost o 15,6%. Sprzedaż produktów netto wyniosła w tym okresie 7,1 mld zł, co stanowiło 50,1% ogółu przychodów.

Koszty uzyskania przychodów po trzech kwartałach 2003 r. stanowiły kwotę 13,9 mld zł i wzrosły o 14,3% w stosunku do analogicznego okresu z 2002 roku.

Analizując powyższe dane, można wnioskować, iż powodem wzrostu kosztów mogły być zwiększone nakłady finansowe przedsiębiorstw na promocję swoich wyrobów, by utrzymać się w warunkach coraz większej konkurencji (tabela 20).

Tab. 20 Przychody i koszty uzyskania przychodu z całokształtu działalności przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	I – IX 2002 r.	I – IX 2003 r.
	w mln zł	
Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw.....	12352,0	14281,3
Przychody netto ze sprzedaży produktów.....	5622,7	6591,1
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	12182,6	13934,8
Koszt własny sprzedanych produktów.....	6280,6	7016,3

Źródło: Sytuacja społeczno – gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2003 r. – str.73

W okresie styczeń - wrzesień 2003 r. łódzkie przedsiębiorstwa wypracowały wynik finansowy brutto w wysokości 351,6 mln zł, czyli blisko dwukrotnie wyższy niż przed rokiem. Obciążenie wyniku finansowego brutto było natomiast wyższe o 37,0%.

Wynik finansowy netto w okresie styczeń - wrzesień 2003 r. był dodatni i wyniósł 212,9 mln zł. W porównaniu z rokiem 2002 był trzykrotnie wyższy. Tak duży wzrost świadczy o poprawie koniunktury na lokalnym rynku, ale jego rozmiar nie przesądza jeszcze o pożądanej stabilności efektywności funkcjonowania łódzkich przedsiębiorstw (tabela 21).

⁸ Przychody z całokształtu działalności obejmują: przychody ze sprzedaży produktów, przychody ze sprzedaży towarów, materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku (o liczbie pracujących powyżej 49 osób)

Tab. 21 Wynik finansowy brutto, netto oraz obciążenie wyniku finansowego brutto przedsiębiorstw.

Wyszczególnienie	I - IX 2002 r.	I - IX 2003 r.
	w mln zł	
Wynik finansowy brutto (saldo).....	172,9	351,6
Obciążenie wyniku finansowego brutto....	101,3	138,8
Wynik finansowy netto (saldo).....	71,5	212,9

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi - I – III kwartał 2003 r. – str. 74

W trzech kwartałach 2003 r. wartość aktywów obrotowych dużych przedsiębiorstw wyniosła 5,9 mld zł. W stosunku do tego samego okresu 2002 nastąpił ich wzrost o 2,7%. Zobowiązania krótkoterminowe wyniosły 5,1 mld zł i wzrosły aż o 19,1% w stosunku do okresu styczeń - wrzesień 2002 r. Natomiast zobowiązania długoterminowe osiągnęły poziom 1,0 mld zł, czyli o 7,2% niższy niż w analogicznym okresie 2002 r. Proporcje między krótko- i długoterminowym zadłużeniem zmieniły się. Zmniejszyły się zobowiązania długoterminowe, natomiast wzrosły krótkoterminowe. Około 5/6 stanowiły zobowiązania krótkoterminowe, a 1/6 długoterminowe. Niższe ceny kredytów krótkoterminowych i większa dostępność na rynku różnych instrumentów finansowych spowodowały poprawę zdolności kredytowej wielu firm (tabela 22).

Tab. 22 Aktywa obrotowe oraz zobowiązania krótko- i długoterminowe przedsiębiorstw.

Wyszczególnienie	I - IX 2002 r.	I - IX 2003 r.
	w mln zł	
Aktywa obrotowe	5782,2	5938,4
Zobowiązania krótkoterminowe.....	4306,8	5132,4
Zobowiązania długoterminowe	1107,1	1027,8

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 99

Wskaźnik płynności finansowej I stopnia⁹ osiągnął poziom 19,3% w trzech kwartałach 2003 r. i był o 3,4 pkt procentowe wyższy niż przed rokiem. Oznacza to poprawę płynności łódzkich przedsiębiorstw.

⁹ Wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych. Powinien wynosić około 20%. Niski wskaźnik oznacza sytuację o potencjalnym zagrożeniu utratą płynności, konsekwencją czego może być niewypłacalność i bankructwo. Wysoki wskaźnik może wskazywać na niedostateczne wykorzystanie wolnych zasobów majątkowych.

Z porównania pięciu największych miast Polski wynika, iż w okresie styczeń - wrzesień 2003 r. najmniejszą wartość przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw zanotowano w Poznaniu (12,8 mld zł). Przychody odnotowane w Łodzi były nieco wyższe niż w Krakowie ale nieco niższe niż we Wrocławiu. Największą wielkość tego wskaźnika, 8-krotnie wyższą niż w Łodzi, uzyskano w Warszawie (116,5 mld zł. - tabela 23).

Tab.23 Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw w mln zł w dużych miastach

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
I - IX 2003 r.	116482,1	14281,3	13223,3	12774,4	15723,1

Źródło: Sytuacja społeczno - gospodarcza Łodzi – I – III kwartał 2003 r.- str. 73;
Urzędy Statystyczne w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu

Analiza sytuacji wskazuje, iż w najbliższej przyszłości liczyć można na rosnącą aktywność gospodarczą przedsiębiorstw łódzkich. Wzmocni się ich kondycja ekonomiczna, wiele z nich odzyska płynność finansową i zdolność kredytową oraz poprawi swą konkurencyjność. Jednak trwała i wydatna poprawa efektywności gospodarowania nadal pozostanie kluczowym problemem ich funkcjonowania.

9. ZMIANY W LICZBIE LUDNOŚCI W AGLOMERACJACH I WYBRANYCH POWIATACH W KRAJU

Ludność miast Polski w końcu 2000 r. liczyła 23 876,5 tys. osób i stanowiła 61,8% ludności kraju. W ostatnim dziesięcioleciu XX wieku (1991-2000) bezwzględny przyrost ludności miejskiej wyniósł tylko 262,0 tys. osób i był dziesięciokrotnie mniejszy niż w latach osiemdziesiątych (2636,0 tys.). Ten niewielki przyrost w całości przypada na lata 1991 - 1995. W trzech ostatnich latach tej dekady liczba ludności miejskiej nieco zmalała, przy czym ubytek rzeczywisty (suma ruchu naturalnego i migracji) był znaczny (64,9 tys. osób), ale został złagodzony przyrostem wynikającym ze zmian w podziale administracyjnym. W stosunku do stanu z końca 1990 r. liczba ludności miejskiej w 2000 r. zwiększyła się o 1,1% wobec wzrostu o 12,6% w poprzednim dziesięcioleciu. Bezpośrednią przyczyną tak drastycznie zwolnionego tempa rozwoju ludności miejskiej był spadek przyrostu naturalnego.

W 2002 r. w 5 największych miastach różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów była ujemna. Najwyższy ubytek naturalny wystąpił w Warszawie (-5295) a najniższy w Krakowie (-957). W Łodzi w 2002 r. liczba zgonów była prawie dwukrotnie wyższa niż liczba urodzeń, co było najbardziej niekorzystną relacją wśród innych dużych miast Polski (tabela 24).

Tab. 24 Przyrost naturalny w dużych miastach w 2002 r.

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Kraków	Poznań	Wrocław
Urodzenia	12075	5443	5688	4322	4236
Zgony	17370	10367	6645	5551	5761
Przyrost naturalny	-5295	-4924	-957	-1229	-1525

Źródło: : Miasta wojewódzkie – Nr 5 – Sierpień 2003 r.

Tendencją obserwowaną w ostatnich latach jest wzrost przepływu ludności z dużych miast do powiatów położonych bezpośrednio za ich granicami. Miejscowości tam położone stają się stopniowo „sypialniami” dla ludności zawodowo związanej z miejskim centrum. Wskutek tego procesu nastąpiły zmiany w liczbie ludności w dużych miastach oraz w sąsiadujących z nimi powiatach (tabela 25).

Tab.25 Ludność według powiatów sąsiadujących z największymi powiatami grodzkimi w poszczególnych województwach

WOJEWÓDZTWA	Ludność ogółem		
	2002	2003	
	VI	VI	Dynamika zmian VI 2002=100 *
1. DOLNOŚLĄSKIE			
Powiaty grodzkie			
Wrocław	640 327	638 459	99,7 -
Powiaty:			
- średzki	48 522	48 795	100,5 +
- wrocławski	96 076	97 339	101,3 +
- trzebnicki	76 131	76 464	100,4 +
2. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Powiaty grodzkie			
Bydgoszcz	373 736	371 237	99,3 -
Powiaty:			
- bydgoski	88 315	89 879	101,7 +
- toruński.....	82 835	84 282	101,7 +
3. LUBELSKIE			
Powiaty grodzkie			
Lublin.....	357 146	358 079	100,2 +
Powiaty:			
- lubelski.....	136 478	136 920	100,3 +
- świdnicki.....	72 400	72 443	100,0 +
4. LUBUSKIE			
Powiaty grodzkie			
Gorzów Wielkopolski.....	125 923	125 394	99,5 -
Powiaty:			
- gorzowski.....	62 888	63 549	101,0 +
5. ŁÓDZKIE			
Powiaty grodzkie			
Łódź	788 784	781 932	99,1 -
Powiaty:			
- pabianicki	120 183	119 707	99,6 -
- łódzki wschodni	62 580	63 036	100,7 +
- zgierski	159 734	159 743	100,0 +
6. MAŁOPOLSKIE			
Powiaty grodzkie			
Kraków.....	758 564	757 427	99,8 -
Powiaty:			
- krakowski	238 457	239 995	100,6 +
- wielicki.....	102 016	103 069	101,0 +
7. MAZOWIECKIE			
Powiaty grodzkie:			
Warszawa.....	1 707 147	1 688 300	98,8 -
Powiaty:			
- legionowski.....	91 536	92 625	101,1 +
- otwocki.....	113 794	114 081	100,2 +
- piaseczyński.....	122 363	135 726	110,9 +
- pruszkowski	141 550	142 503	100,6 +
- warszawski zachodni	95 527	96 812	101,3 +
- wołomiński.....	194 200	196 189	101,0 +

8. OPOLSKIE			
Powiaty grodzkie:			
Opole	129 844	129 073	99,4 -
Powiaty:			
- opolski	136 553	135 714	99,3 -
9. PODKARPACKIE			
Powiaty grodzkie			
Rzeszów	160 400	159 649	99,5 -
Powiaty:			
- rzeszowski	169 380	170 433	100,6 +
10. PODLASKIE			
Powiaty grodzkie			
Białystok.....	291 355	291 465	100,0 +
Powiaty:			
- białostocki.....	138 458	138 577	100,0 +
11. POMORSKIE			
Powiaty grodzkie			
Gdańsk.....	461 319	461 482	100,0 +
Gdynia.....	253 533	253 587	100,0 +
Sopot.....	41 850	41 265	98,6 -
Powiaty:			
- kartuski.....	103 436	104 720	101,2 +
- gdański.....	79 985	80 984	101,2 +
- nowodworski.....	35 686	35 651	99,9 -
12. ŚLĄSKIE			
Powiaty grodzkie**			
Katowice.....	327 032	323 710	98,9 -
Ruda Śląska.....	150 363	148 936	99,0 -
Chorzów.....	117 364	116 018	98,8 -
Siemianowice Śląskie.....	74 235	73 854	99,4 -
Sosnowiec.....	232 498	230 720	99,2 -
Mysłowice.....	75 686	75 545	99,8 -
Powiaty:			
- mikołowski.....	90 350	90 496	100,1 +
- będziński.....	152 169	151 777	99,7 -
13. ŚWIĘTOKRZYSKIE			
Powiaty grodzkie			
Kielce.....	212 394	211 085	99,3 -
Powiaty:			
- kielecki.....	194 977	195 974	100,5 +
14. WARMIŃSKO-MAZURSKIE			
Powiaty grodzkie			
Olsztyn.....	173 144	172 672	99,7 -
Powiaty:			
- olsztyński.....	110 568	111 242	100,6 +
15. WIELKOPOLSKIE			
Powiaty grodzkie			
Poznań.....	578 577	575 742	99,5 -
Powiaty:			
- poznański.....	266 837	271 808	101,8 +

16. ZACHODNIOPOMORSKIE			
Powiaty grodzkie			
Szczecin.....	415 300	414 685	99,8 -
Powiaty:			
- goleniowski.....	77 305	77 543	100,3 +
- gryfiński.....	83 403	83 165	99,7 -
- policki.....	59 689	60 675	101,6 +
- stargardzki.....	119 874	119 882	100,0 +

Zródło: Ludność według płci, wieku, województw, podregionów, powiatów, miast i gmin (stan w dniu 30.VI.2002 r.; 30.VI.2003 r.) - Główny Urząd Statystyczny

* (+) - wzrost; (-) - spadek

** Okręg Katowicki stanowi zespół powiatów o wysokiej urbanizacji, stąd zachodzące tam zjawiska migracji przebiegają odmiennie niż w pozostałych obszarach.

Niewątpliwym liderem omawianego zjawiska wewnętrznej migracji z dużych aglomeracji miejskich do miejscowości i powiatów ościennych jest Warszawa. W Warszawie liczba ludności zmniejszyła się w ciągu roku (czerwiec 2002 r. - czerwiec 2003 r.) o 1,2%, a w powiatach sąsiadujących z miastem stołecznym wzrosła, przeciętnie o ponad 1% natomiast w powiecie piaseczyńskim aż o 10,9%.

Podobna sytuacja dotycząca migracji wewnętrznej z dużej aglomeracji do powiatów okalających wystąpiła w ponad połowie z 16 województw Polski: dolnośląskim (powiat średzki – wzrost o 0,5%, powiat wrocławski – wzrost o 1,3%, powiat trzebnicki – wzrost o 0,4%), kujawsko - pomorskim (powiat bydgoski – wzrost o 1,7%, powiat toruński – wzrost o 1,7%), lubuskim (powiat gorzowski – wzrost o 1%), małopolskim (powiat krakowski – wzrost o 0,6%, powiat wielicki – wzrost o 1%), podkarpackim (powiat rzeszowski – wzrost o 0,6%), świętokrzyskim (powiat kielecki – wzrost o 0,5%), warmińsko – mazurskim (powiat olsztyński – wzrost o 0,6%) i w wielkopolskim (powiat poznański – wzrost o 1,8%).

W największej aglomeracji województwa podlaskiego - Białymstoku liczba ludności w ciągu roku nie zmieniła się.

Obniżyła się natomiast w województwach opolskim i śląskim. Tu wystąpił spadek liczby ludności, zarówno w dużych aglomeracjach miejskich jak i sąsiadujących z nimi powiatach.

Ubytek liczby ludności w dużych aglomeracjach i osiedlanie się na ich peryferiach ma niewątpliwie ścisły związek z ekologicznymi warunkami życia w dużym mieście. Nie bez znaczenia są także przyczyny ekonomiczne, ponieważ koszty prowadzenia działalności gospodarczej w gminach wiejskich otaczających duże miasta i położonych na obrzeżach aglomeracji najczęściej są niższe niż w miejskim centrum.

W aglomeracji łódzkiej obejmującej Łódź i powiaty: łódzki wschodni, pabianicki i zgierski liczba ludności obniżyła się w ciągu tego roku o 0,7%. W Łodzi liczba ludności

obniżyła się w tym czasie o 0,9 %, w powiecie łódzkim wschodnim o 0,7%, a w powiecie pabianickim o 0,4%. W powiecie zgierskim liczba ludności w zasadzie nie uległa zmianie.

10. BAZA NOCLEGOWA

Według danych statystycznych na dzień 31.VII. 2002 r. w Łodzi znajdowało się 14 hoteli, które dysponowały 2098 miejscami noclegowymi.

Pod względem liczby hoteli i miejsc noclegowych Łódź zajmuje ostatnie miejsce na tle innych dużych miast Polski. W porównaniu do 2001 roku ubył w Łodzi jeden hotel, a liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się o 122. Z danych statystycznych wynika, że Łódź stanowi tutaj wyjątek, ponieważ w innych dużych miastach w 2002 r. przybyło hoteli i miejsc noclegowych.

Najwięcej hoteli w tym okresie znajdowało się w Krakowie – 62. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę miejsc noclegowych w najwięcej spośród dużych miast Polski wyposażona była Warszawa, bo aż 16,3 tys., czyli prawie ośmiokrotnie więcej niż w Łodzi.

Podobnie niekorzystnie sytuacja wyglądała w Łodzi pod względem liczby udzielonych noclegów, która podobnie jak w Poznaniu, w porównaniu z 2001 rokiem spadła. Pocięszający jest natomiast fakt, że w łódzkich bazach noclegowych udziela się corocznie więcej noclegów turystom zagranicznym. Ich liczba wzrosła w porównaniu do 2001 roku o 4,6%, ale jest to i tak o wiele mniej niż w innych miastach. Najwięcej noclegów turystom zagranicznym udziela się w Warszawie. Według stanu na dzień 31.VII.2002 r. udzielono ich 992,8 tys., czyli trzynastokrotnie więcej niż w Łodzi.

Tab.26 Hotele i ich wykorzystanie

MIASTA	Lata	Liczba hoteli	Miejsca noclegowe na 100 000 ludności	Udzielone noclegi w tys.	
				ogółem	w tym turystom zagranicznym
	stan w dniu 31 VII				
Warszawa	2001	49	914,5	1824,6	1065,1
	2002	56	952,6	1904,7	992,8
Kraków	2001	49	929,5	1016,1	686,5
	2002	62	1186,6	1161,4	766,2
Łódź	2001	15	281,0	260,2	69,3
	2002	14	265,6	222,5	72,5
Poznań	2001	25	679,0	478,3	217,6
	2002	29	766,6	432,3	194,3
Wrocław	2001	32	675,7	520,8	248,7
	2002	36	795,5	536,4	264,0

Źródło: Miasta wojewódzkie – Nr 5 – Sierpień 2003 r.

W Łodzi przyczynę słabego poziomu rozwoju tej bazy upatrywać można w kondycji gospodarczej naszego miasta i regionu oraz tradycjach przemysłowych, które nie sprzyjały w przeszłości ani nie sprzyjają obecnie rozwojowi turystyki. Obecnie miasto zmienia swoją funkcję z przemysłowej na handlowo - usługową i targowo - kulturalną. Można zatem liczyć, że w przyszłości wraz ze wzrostem inwestycji w mieście i poprawą sytuacji gospodarczej oraz rozwojem funkcji metropolitalnych, baza noclegowa w Łodzi zacznie systematycznie się powiększać i spełni zapotrzebowanie przybywających tutaj gości. Wpływ na to może mieć także silna promocja walorów turystycznych miasta, zwłaszcza w kontekście rozwoju tzw. „turystyki sentymentalnej” i „pubowej”.

Spis Tablic

Tab.1	Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno – gospodarczej w Łodzi i województwie łódzkim	4
Tab.2	Pracujący i przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Łodzi.....	5
Tab.3	Bezrobotni zarejestrowani w Łodzi i oferty pracy.....	6
Tab.4	Bezrobotni według wieku i poziomu wykształcenia	7
Tab.5	Bezrobotni według stażu pracy.....	8
Tab.6	Bezrobocie w Łodzi na tle dużych miast.....	8
Tab.7	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł. w dużych miastach.....	10
Tab.8	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg sekcji-I – III kwartał 2002/2003 r.....	10
Tab.9	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg sekcji we wrześniu.....	11
Tab.10	Produkcja sprzedana przemysłu	12
Tab.11	Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw.....	13
Tab.12	Produkcja sprzedana przemysłu w mln zł. w dużych miastach.....	14
Tab.13	Wartość produkcji sprzedanej budownictwa.....	15
Tab.14	Wydajność pracy w budownictwie.....	16
Tab.15	Produkcja sprzedana budownictwa w mln zł. w dużych miastach.....	16
Tab.16	Mieszkania oddane do użytku według inwestorów.....	17
Tab.17	Mieszkania oddane do użytku według delegatur.....	18
Tab.18	Mieszkania oddane do użytku w wielkich miastach.....	19
Tab.19	Sprzedaż detaliczna w mln zł. w dużych miastach.....	20
Tab.20	Przychody i koszty uzyskania przychodu z całokształtu działalności przedsiębiorstw.....	22
Tab.21	Wynik finansowy brutto, netto oraz obciążenie wyniku finansowego brutto przedsiębiorstw.....	23
Tab.22	Aktywa obrotowe oraz zobowiązania krótko- i długoterminowe przedsiębiorstw....	23

Tab.23 Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw w mln zł. w dużych miastach.....	24
Tab.24 Przyrost naturalny w dużych miastach w 2002 r.	25
Tab.25. Ludność według powiatów sąsiadujących z największymi powiatami grodzkimi w poszczególnych województwach.....	26
Tab.26 Hotele i ich wykorzystanie.....	29